

රක්ෂණ නීතිය

රක්ෂණය යනු ගොදුරු වන්නට ඉඩ තිබෙන එක හා සමාන අවදානම් ඇති පුද්ගලයන් සමූහයක් විසින් දායක වන පොදු අරමුදලකින් මුදල් ලබාගෙන සත්‍ය වශයෙන්ම අවදානමට මුහුණ දෙන ස්වල්ප දෙනෙකුට වන්දි ගෙවීම තුළින් අලාභ තුනී කරගැනීමට ඇතිකරගත් ක්‍රියාමාර්ගයකි.

වෙනත් අයුරකින් කිවහොත් රක්ෂණය යනු ටික දෙනෙකුගෙන් දුර්භාගය වැඩිදෙනෙකුගේ සෞභාගය සමග හිලවී කරගැනීමකි.

රක්ෂණය නිවාරණයක් නොව පිළියමකි. මින් අදහස් වන්නේ යමක් රක්ෂණය කළ පමණින්, අවදානම නතර වන්නේ නැත යන්නයි. එනම් යමක් රක්ෂණය කළත් එයට අලාභ සිදුවිය හැකිය.

උදා:- රක්ෂණය කළ මෝටර් රථ අනතුරකට භාජනය විය හැකිය.
 රක්ෂණය කළ ගොඩනැගිලි ගිනි ගනී.

රක්ෂණයේ ඇති වැදගත්කම

1. රක්ෂණය මගින් ව්‍යාපාර හා ආයතන වලට ආරක්ෂාවක් ලබාදෙයි.
 උදා:- යම් ව්‍යාපාරයක දේපළ හෝ බඩු භාණ්ඩ ගින්නකින් විනාශ වුවහොත් ඊට අලාභ රක්ෂණය මගින් ලබාගත හැක.
2. ව්‍යාපාරයක කාර්යක්ෂමතාවය හා ව්‍යවසාය රක්ෂණය මගින් වැඩි දියුණු කෙරේ.
3. ණය සඳහා පදනමක් රක්ෂණය මගින් ඇති වේ.
 උදා:- යමෙකු තම කර්මාන්ත ශාලාව හෝ නිවස ඇපයට තබා බැංකුවකින් මුදල් ලබාගැනීමට අපේක්ෂා කරන්නේ නම් එම කම්හල හෝ නිවස ගිනි හෝ වෙනත් හානි සම්බන්ධයෙන් රක්ෂණය කළ යුතු යැයි බැංකුවේ තරයේ කියා සිටී.
4. රක්ෂණය වූ කලී අනිවාර්ය ඉතිරි කිරීමේ ක්‍රමයක්ද වේ.
 මෙය ජීවිත රක්ෂණයේදී විශේෂයෙන් සිදු වේ. යමෙකුගේ ජීවිත රක්ෂණ ඔප්පුව සඳහා වාර්ෂික වාරිකයන් ලෙස ගෙවන මුදල එම තැනැත්තාගේ ජීවිතය රක්ෂණය කළ කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේදී පොළියක් සහ ඇතැම් විට බෝනස් මුදලක් ද සමග ආපසු ලැබෙනු ඇත. එසේම වයස පිරීමට කළින් අදාළ තැනැත්තා මිය ගියහොත් එම රක්ෂිත මුදල එම මිය ගිය තැනැත්තා විසින් නම් කර ඇති උරුමකරුවාට හෝ ප්‍රතිලාභියාට ලැබෙනු ඇත.

රක්ෂණය කළ හැකි අවදානම් වර්ග.

1. ජීවිත රක්ෂණය
2. පුද්ගල හදිසි අනතුරු රක්ෂණය
3. විවිධ ලෙඩ රෝග රක්ෂණය
4. මෝටර් රථ හදිසි රක්ෂණය
5. ගිනි උවදුරු
6. සොර බිය අවදානම්

7. ගංවතුර රක්‍ෂණය
8. ත්‍රස්තවාදී ක්‍රියා
9. මාර්ගස්ථ මුදල් රක්‍ෂණය
10. මුහුදු උවදුරු අලාභ
11. කම්කරු වන්දි
12. කෘෂි රක්‍ෂණය
13. අපනයන ණය රක්‍ෂණය
14. ස්වාභාවික විපත්
15. ගුවන් අනතුරු

රක්‍ෂණය කළ නොහැකි අවදානම්

1. පුද්ගල හැකියා මත තීරණය වන දෑ
 උදා:- විභාග ප්‍රතිඵල
 දරුඵල
2. නෛසර්ගික උපද්‍රවයන් නිසා සිදුවන අලාභ. එනම් වැලැක්විය නොහැකි අන්දමේ අවදානම්.
 උදා:- යන්ත්‍ර ක්‍ෂය වීම.
 බොරතෙල් ලීං සීඳි යාම
3. වැරදි කළමනාකරණ තීරණ නිසා සිදුවිය හැකි අනාගත අලාභ
4. ප්‍රතිෂ්ඨාවන් නොමැති දෑ
 උදා:- කෙනෙකු තවත් කෙනෙකුට දක්වන ආදරය අහිමි වීම.
5. ඉතා කුඩා අලාභ
 උදා:- ඇල්පෙනිත්තක් නැති වීම

රක්‍ෂණයට බලපාන මූලාශ්‍ර

ශ්‍රී ලංකාවේ රක්‍ෂණ කටයුතු සම්බන්ධයෙන් ඉංග්‍රීසි නීතිය අදාළ වේ. මේ පිළිබඳව 1852 අංක 5 දරණ සිවිල් නීති ආඥා පනතේ දක්වා ඇත.

එහෙත් හදිසි අනතුරු රක්‍ෂණය සම්බන්ධයෙන් රෝම ලන්දේසි නීතිය අදාළ වේ. වර්තමාන රක්‍ෂණ නීතිය මූලාශ්‍ර 3 කින් සමන්විත වේ.

1. **ආඥා පනත් සහ පනත්**
 උදා:- 1974 ජීවිත රක්‍ෂණ ආඥා පනත
 1996 මුහුදු රක්‍ෂණ ආඥා පනත
 1961 ශ්‍රී ලංකා රක්‍ෂණ සංස්ථා පනත
 2000 රක්‍ෂණ කර්මාන්ත විධිමත් කිරීමේ පනත
 1986 අංක 42 දරණ රක්‍ෂණ පාලන සංශෝධන පනත
2. **අධිකරණයේ පෙර තීරණ**
3. **ගිවිසුම් නීතිය**

රක්ෂණ ගිවිසුම

රක්ෂණය යනු ගිවිසුමකි. එනම් රක්ෂකයා සහ රක්ෂිතයා අතර ඇතිවන එකඟතාවකි. රක්ෂණ ගිවිසුමක් ඇතිවීම සඳහා සම්පූර්ණ කළ යුතු අවශ්‍යතා කීපයකි.

1. රක්ෂණ යෝජනාවක් (අර්ථණයක්) තිබිය යුතුය.

සෑම රක්ෂණයකටම ඒ වෙනුවෙන් රක්ෂණ යෝජනා පත්‍රයක් සම්පූර්ණ කර රක්ෂකයා වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

2. පිළිගැනීමක් (ප්‍රතිග්‍රහණයක්) තිබිය යුතුය

රක්ෂිතයා විසින් කරනු ලැබූ යෝජනාව රක්ෂකයා විසින් පිළිනොගත්තේ නම් රක්ෂණ ගිවිසුම හට නොගනී.

3. ප්‍රතිෂ්ඨාවක් තිබිය යුතුය.

එනම් රක්ෂණ ගිවිසුම සඳහා යම් වටිනාකමක් තිබිය යුතුය. පැවතීමෙන් ලාභයකුත් නැතිවීමෙන් අලාභයකුත් සිදුවිය හැකි විෂය වස්තුවක් වෙනුවෙන් වාරික ගෙවීමක් හා වන්දි ගෙවීමට බැඳීමක් ද තිබිය යුතුය.

4. පාර්ශවයන්ට රක්ෂණ ගිවිසුමට එළඹීමේ ශක්‍යතාවක් හෙවත් හැකියාවක් තිබිය යුතුය.

මින් අදහස් වන්නේ ගිවිසුමට සම්බන්ධ පාර්ශවයන්ට කිසියම් නීතිමය නොහැකියාවක් නොමැතිවීම සහ ඔවුන්ගේ පරම්පරාවේ ලෙඩරෝග පිළිබඳව පරීක්ෂා කෙරේ.

උදා:- උන්මත්තකයන්ට

හෘද රෝගීන්ට (බරපතල)

අධික දියවැඩියා රෝගීන්ට රක්ෂණ ගිවිසුමට එළඹීමේ හැකියාව අඩු වේ.

5. බැඳීම නීත්‍යානුකූල විය යුතුය.

එනම් නීත්‍යානුකූල අරමුණක් වෙනුවෙන් ඇති කරගන්නා එකඟතාවන් විය යුතුය.

මෙරට රක්ෂණ නීතියට බලපාන අණ පනත්

1852 අංක 5 දරණ සිවිල් නීති ආඥා පනතේ 2 හා 3 වගන්ති ප්‍රකාරව ජීවිත රක්ෂණ, ගිනි රක්ෂණ හා නිවාස රක්ෂණ සඳහා ඉංග්‍රීසි නීතිය අදාළ වෙයි. ඉතිරි සියලු රක්ෂණ ගිවිසුම් සඳහා රෝම ලන්දේසි නීතිය අදාළ වෙයි.

Haneefa Vs. Ocean Accident and Consolation Co. (1993) නඩුවේදී හදිසි අනතුරු රක්ෂණ සම්බන්ධයෙන් රෝම ලන්දේසි නීති මූලධර්ම අදාළ කරගත යුතු බව තීරණය කරන ලදී.

1938 මෝටර් රථ ආඥා පනත හා 1981 අංක 21 දරණ සංශෝධන පනතට අනුව, එහි 99 වැනි වගන්තියේ සිට 21 වගන්තිය දක්වා වූ ප්‍රතිපාදන රක්ෂණ නීතියට අදාළ වේ.

මිලඟට රක්ෂණ නීතියට අදාළව වැදගත්වන පනත වන්නේ 1961 අංක 2 දරණ ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ සංස්ථාව පනතයි. මේ යටතේ ශ්‍රී ලංකාවේ ජීවිත රක්ෂණ කටයුතු පිළිබඳ සම්පූර්ණ ඒකාධිකාරිය ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ සංස්ථාව සතුවම පැවතියේය. රක්ෂණ සංස්ථා පනතේ අරමුණු වගන්තියේ මෙසේ විස්තරාත්මකව දක්වා ඇත.

An act to provide for the establishment of an insurance corporation for carrying on the business of life insurance and carrying on in addition insurance business of every description to terminate the Transaction of new business by other insurance carrying on life insurance business; To provide that such insurance shall maintain in Sri Lanka sufficient Assets to Discharge their obligations under policies of insurance not paid or matured, to provide for the Transfer to the corporation of the insurance Business carried on by the co-operative wholesale Establishment and to make provisions of purposes connected with the matters aforesaid.

මිලඟට වැදගත් වන්නේ 1962 අංක 25 දරණ රක්ෂණ පාලන පනතයි. මෙමගින් සිදුවූයේ ශ්‍රී ලංකාවේ රක්ෂණ කර්මාන්තය රජය සතු කිරීමත් සමග ලංකාවේ රක්ෂණ කටයුතු සම්පූර්ණයෙන් නියාමනය කිරීම පිණිස රක්ෂණ පාලක වරයෙක් අදාළ අමාත්‍යාංශය තුළට පත් කිරීමයි.

මෙතෙක් ඉතිරිව තිබූ සාමාන්‍ය රක්ෂණ කටයුතු 1963 අයවැය විසර්ජන පනත මගින් ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ සංස්ථාව වෙත පවරා තිබුණු නිසා 1963 අංක 11 දරණ මුදල් පනත මගින් පූර්ණ අධිකාරිය සතු වූ ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ සංස්ථාව ස්වකීය වාණිජ මෙහෙයුම් කටයුතු අරඹණ ලදී.

ඉනික්බිතිව 1979 අංක 22 දරණ රක්ෂණ .. (විශේෂ විධිවිධාන) පනත මගින් මෙරට ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ සංස්ථාව සතුව පැවති රක්ෂණ ඒකාධිකාරිය සමග තරඟයක් ලබාදීමේ අපේක්ෂකයන්ට පුද්ගලික අංශයේ රක්ෂණ අත්දැකීම් වෘද්ධ ආයතන සමග එක්ව කටයුතු කළ හැකි තවත් රාජ්‍ය සංස්ථාවක් වශයෙන් ජාතික රක්ෂණ සංස්ථාව ස්ථාපිත කරනු ලැබීය.

රක්ෂණ නීති ක්ෂේත්‍රයේ ඊළඟ විශාලම පරිවර්තනය සිදුවූයේ 1986 අංක 42 දරණ රක්ෂණ පාලන (සංශෝධන) පනත මගිනි.

ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ සියලුම රක්ෂණ කටයුතු සපුරාම පෞද්ගලික අංශය වෙත පවරන ලදී. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ජාතික රක්ෂණ සංස්ථාව සමග ඒකාබද්ධව සේවය කළ ප්‍රධානතම නියෝජිතවරු කිහිපදෙනෙක් තනි තනිව හා ඒකාබද්ධව සිය රක්ෂණ කටයුතු අරඹන ලදී. එසේ බිහිවූ ආයතන ලෙස යුනියන් ඇෂුරන්ස්, සෙලින්කෝ සමාගම, සී.ටී.සී. ඊගල් රක්ෂණ සමාගම, හැඳින්විය හැකිය. පසුකාලීනව ජාතික රක්ෂණ සංස්ථාව ජනගහන රක්ෂණ සමාගම විසින් මිලදී ගැනීමෙන් ජාතික රක්ෂණ සංස්ථාව නම් වූ වෙළඳ නාමය මැකී ගියේය.

1986 අංක 44 දරණ රක්ෂණ විශේෂ විධිවිධාන පනත මගින් ජාතික රක්ෂණ සංස්ථාව ජාතික රක්ෂණභාරය නමින් සිය රක්ෂණ කටයුතු අරඹන ලදී.

ඉනික්බිතිව 1987 අංක 23 දරණ රක්ෂණ පනත මගින් සියලුම රක්ෂණ සමාගම් හා ව්‍යාපාර පෞද්ගලික අංශයට නතු වීම නිසා මෙතෙක් රාජ්‍ය පාලනය යටතේ අනුග්‍රහය ලබමින් සිටි ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ හා ජාතික රක්ෂණ සංස්ථාවද රාජ්‍ය රක්ෂණ සමාගම් බවට පරිවර්තනය විය.

2000 අංක 43 දරණ රක්ෂණ කර්මාන්තය විධිමත් කිරීමේ පනත මගින් මෙරට රක්ෂණ කර්මාන්තය විධිමත් කිරීම, සංවර්ධනය කිරීම සහ අධීක්ෂණය කිරීම අරබයා ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය පිහිටුවනු ලැබීය. එහි අරමුණු වගන්තියේ මෙසේ දක්වේ.

“An act to provide for the establishment of an Insurance Board for purpose of developing, supervising and regulating the insurance industry for the repeal of the control of Insurance Act No. 25 of 1962 and for matters connected. There with or incidental there to.”

2006 අංක 28 දරණ ජාතික රක්ෂණ භාර අරමුදල් පනත ජාතික රක්ෂණ භාර අරමුදල යනුවෙන් හැඳින්වෙන අරමුදලක් පිහිටුවීම සඳහා සහ ඒ හා සම්බන්ධ හෝ ඊට ආනුෂාංගික කාරණා සඳහා විධිවිධාන සැලැස්වීම පිණිස ද වූ පනතකි. එය පැණවීමට කරුණු පනතේ දැක්වෙන පරිදි මෙසේය.

රාජ්‍ය සේවයේ හා පළාත් රාජ්‍ය සේවයේ නිලධාරීන් මුහුණ දෙන සෞඛ්‍ය, පෞද්ගලික, අනතුරු සහ දේපළ හානි පිළිබඳව වූ අනපේක්ෂිත අවධානම් වෙනුවෙන් වෙනත් දේ අතර, වාණිජ්‍ය රක්ෂණ සංවිධාන විසින් මෙහෙයවනු ලබන දායක රක්ෂණ යෝජනා ක්‍රම සහ තත් කාර්යය සඳහා සංස්ථාපිත වෙනත් අරමුදල් මගින් ආණ්ඩුව විසින් ප්‍රතිලාභ සහ ආරක්ෂණ සපයා ඇති හෙයින් ද,

සමාජයේ වඩා වැඩි අවධානම්වලට මුහුණ පාන්නා වූ සමෘද්ධි සහනලාභීන්, ගොවීන්, ධීවර කාර්මිකයින් හා ස්වයං රැකියාවල නියුක්ත තැනැත්තන් ඇතුළුව වෙනත් කණ්ඩායම්වලට අයත් තැනැත්තාගේ ප්‍රතිලාභය සඳහා ආණ්ඩුව විසින් ප්‍රතිලාභ ලබාදීමේ ක්‍රම සහ රක්ෂණ යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන හෙයින් ද,

එම රක්ෂණ හා වෙනත් ප්‍රතිලාභදායී යෝජනා ක්‍රම සුසංවිහිත කිරීම ආණ්ඩුවේ අභිලාෂය වන හෙයින් සහ ඒ අරමුණ පෙරදැරිව, මේ පනතට අනුව, ප්‍රතිලාභ ලැබීමට සුදුසුකම් සහිත සියලු තැනැත්තන් සඳහා උපරිම ප්‍රතිලාභ ලැබෙන බවට සහතික වන අතරම ඉහත සඳහන් පහසුකම් වඩාත් ඵලදායී හා සමායෝජනීය අයුරින් සැපයිය හැකිවනු පිණිස ජාතික රක්ෂණ භාර අරමුදලක් පිහිටුවීමට ආණ්ඩුව අපේක්ෂා කරන හෙයින් ද,

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ පාර්ලිමේන්තුව විසින් 2006 අංක 28 දරණ රක්ෂණ භාර අරමුදල් පනත පනවා ඇත.

2011 අංක 3 දරණ රක්ෂණ කර්මාන්තය විධිමත් කිරීමේ (සංශෝධන) පනත මගින් 2000 අංක 43 දරණ පනත සංශෝධනය කරන ලදී. ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකාව තුළ ක්‍රියාත්මක වන සියලුම රක්ෂණ සමාගම්, නියෝජිතවරු, තැරැව්කරුවන් ආදීන් ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලයේ පාලනය යටතට පත් කෙරුණි. ඒ අනුව පූර්වෝක්ත ආයතන හා නියෝජිත බ්‍රෝකර්වරු සියල්ලම ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය යටතේ ලියාපදිංචි වීම අනිවාර්ය විය.

රක්ෂණයට අදාළ මූලික සිද්ධාන්ත

1. උපරිම විශ්වාසය / සද්භාවය (Utmost Good Faith / Uberima Fidei)

මින් අදහස් කෙරෙන්නේ රක්ෂකයා හා රක්ෂිතයා අතර රක්ෂණ ගිවිසුමට අදාළ තොරතුරු අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් හෙලිදරව් කිරීම තුළින් ගොඩනගා ගන්නා විශ්වාසයයි. “සාමාන්‍ය ගිවිසුම් වලදී ගැනුම්කරු පරිස්සම් විය යුතුය” යන සංකල්පය පිළිගන්නා නමුත් රක්ෂණ ගිවිසුම් වලදී එය බැහැර කරයි. රක්ෂණ ගිවිසුමකට අදාළව රක්ෂකයා සහ රක්ෂිතයා දන්නා හඳුනා පාර්ශවයන් ද නොවේ. මේ නිසා රක්ෂණ ගිවිසුමට අදාළ සියළු තොරතුරු රක්ෂිතයා විසින් හෙලිදරව් කළ යුතුය. රක්ෂකයා ද ගිවිසුමට අදාළ සියළු තොරතුරු හෙලිදරව් කළ යුතුය.

උපරිම විශ්වාසයේදී රක්ෂිතයා විසින් හෙළිදරව් කළ යුතු අත්‍යවශ්‍ය කරුණු.

- (i) අවධානම භාරගන්නවාද නැද්ද යන්න තීරණය කිරීමට අදාළ වන කරුණු
 උදා:- ජීවිත රක්ෂණයේදී පුද්ගලයෙකුගේ සෞඛ්‍ය තත්ත්වය යහපත් නම් අවදානම් භාරගන්නා අතර සෞඛ්‍ය තත්ත්වය අයහපත් නම් අවදානම භාර නොගනී.
- (ii) රක්ෂණ ගිවිසුමට අදාළ රක්ෂණ වාරික මුදල තීරණය කිරීමට අදාළ වන කරුණු
 උදා:- ජීවිත රක්ෂණයේදී රක්ෂිතයාගේ වයස වැඩි නම් වැඩි වාරික මුදලක්ද, වයස අඩු නම් අඩු වාරික මුදලක්ද අය කරයි.

උපරිම විශ්වාසයේදී රක්ෂිතයා විසින් හෙළිදරව් නොකළ යුතු කරුණු

- (i) පොදු දැනීමක් ඇති කරුණු
 උදා:- ජීවිත රක්ෂණ ගිවිසුමකට අදාළව රක්ෂිතයාගේ කටේ දත් ඇති බව.
- (ii) අවදානම අඩු කිරීමට අදාළ වන කරුණු
 උදා:- ඉන්ධන හලක් රක්ෂණය කිරීමේදී එහි දුම්බීම තහනම් යනුවෙන් දැන්වීමක් යොදා ඇති බව.
- (iii) ඇතිකර ගන්නා වූ ගිවිසුමට අදාළ නොවන කරුණු
 උදා:- ජීවිත රක්ෂණයක් ලබාගැනීමේදී අසල්වැසියන්ගේ නම්.
- (iv) දැනට හෙළිදරව් කර ඇති කරුණු තුළින් රක්ෂකයාට නිගමනය කළ හැකි කරුණු.
 උදා:- ඉන්ධන හලක් රක්ෂණය කරන විට එහි ඉන්ධන ඇති බව.

උපරිම විශ්වාසයේදී රක්ෂකයා විසින් හෙළිදරව් කළ යුතු කරුණු

- (i) රක්ෂණ ගිවිසුම යටතේ ආවරණය වන අවදානම්.
- (ii) රක්ෂණ ගිවිසුම යටතේ ආවරණය නොවන අවදානම්.
- (iii) රක්ෂණ ගිවිසුමේ ස්වභාවය.
- (iv) රක්ෂණ වාරික මුදල කොපමණද යන්න.
- (v) වාරික මුදල් ගෙවිය යුතු කාල හා දින වකවානු.
- (vi) වාරික මුදල් නොගෙවීමේ ප්‍රතිපත්ති.
- (vii) රක්ෂණ ඔප්පු අප්‍රාණික වීම හා නැවත ප්‍රාණවත් කිරීමේ කරුණු.
- (viii) රක්ෂණ ඔප්පුවට හිමිකම පෑම පිළිබඳ කරුණු.

උපරිම විශ්වාසය කඩවිය හැකි අවස්ථා

- (i) තොරතුරු වසන් කිරීම.
 එනම් රක්ෂණ ගිවිසුමට වැදගත් වන තොරතුරු හිතාමතා ඕනෑකමින් හෙළිදරව් නොකිරීම.
 උදා:- ජීවිත රක්ෂණ ආවරණයක් ලබාගැනීමේදී වරක් හෘදාබාධයක් වැළඳුන කෙනෙක් ඒ බව වසන් කිරීම.

- (ii) තොරතුරු අනාවරණය නොකිරීම.
 එනම් ගිවිසුමට වැදගත් නොවේ යැයි සිතා තොරතුරු හෙළිදරව් නොකිරීමයි.
 උදා:- ජීවිත රක්ෂණ ආවරණයක් ලබාගැනීමේදී කුඩා කාලයේ සිදු වූ හදිසි අනතුරක් දැන් වැදගත් නොවේ යැයි සිතා හෙළිදරව් නොකිරීම.
- (iii) අහිංසක දුර්නිරූපණය (වරදවා දැක්වීම)
 එනම් නොදන්නා නිසා අසත්‍ය ප්‍රකාශයක් කිරීම.
 උදා:- ජීවිත රක්ෂණවරණයක් ලබාගැනීමේදී පරම්පරාවේ සෞඛ්‍ය ඉතිහාසය පිළිබඳ වැරදි තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම.
- (iv) වංචාකාරී දුර්නිරූපණය (වරදවා දැක්වීම)
 එනම් හිතාමතා ඕනෑකමින් සඳහා වියකින් තොරව අසත්‍ය ප්‍රකාශ කිරීම.
 උදා:- ජීවිත රක්ෂණවරණයක් ලබා ගැනීමේදී වංචනිකව වයස අඩුවෙන් ප්‍රකාශ කිරීම.

උපරිම විශ්වාස කඩකළ විට අහිංසක පාර්ශවකරුවා යොදාගත හැකි ප්‍රතිකර්ම

- (i) ගිවිසුම අහෝසි කළ හැකි වීම
- (ii) වන්දි ගෙවීම ප්‍රතිකේෂ්ප කිරීම
- (iii) වගකීම් වලින් නිදහස් විය හැක
- (iv) අහිංසක පාර්ශවයට සිදුවී ඇති අලාභ අය කර ගැනීම

උදා:- London Assurance Company vs Mansell (1879) නඩුවේදී ජීවිත රක්ෂණවරණයක් ලබා ගැනීමට ගිය රක්ෂිතයාගෙන් රක්ෂණ යෝජනා පත්‍රය විමසන ලද කරුණක් වූයේ මීට කලින් ජීවිත රක්ෂණයක් ලබාගෙන තිබේද යන්නයි. එසේ නම් සාමාන්‍ය අනුපාතයක් යටතේ ඒවා නිකුත් කර තිබේද යන්නයි. මෙයට රක්ෂිතයාගේ පිළිතුර වූයේ ජීවිත රක්ෂණ ඔප්පු දෙකක් ලබාගෙන ඇති බවයි. නමුත් රක්ෂණ සමාගම් කිහිපයක් සාමාන්‍ය අනුපාතිකයක් යටතේ ජීවිත රක්ෂණ ඔප්පු නිකුත් කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කර තිබීම පිළිබඳ රක්ෂිතයා යෝජනා පත්‍රයේ සඳහන් කොට නොතිබුණි. ඒ නිසා අධිකරණය ප්‍රකාශ කළේ මෙය හෙළිදරව් කිරීමට අපොහොසත් වීම නිසා ගිවිසුම හිස්කළ හැකි බවයි.

රක්ෂණ හිමිකම හෙවත් රක්ෂණීය බැඳීම

මින් අදහස් කරන්නේ යම්කිසි ජීවිත හෝ දේපළක් රක්ෂණය කිරීමට ඇති බැඳියාව හෙවත් යම් විෂය වස්තුවක් පැවතීමෙන් ලාභයකුත් එය නැතිවීමෙන් අලාභයකුත් සිදුවේ නම්, හා ඒ පිළිබඳව වගකීමට බැඳේ නම් ඒ විෂය වස්තුව පිළිබඳව රක්ෂණය කිරීමට ඇති නීත්‍යානුකූල අයිතියයි.

උදා:- යම් පුද්ගලයෙකුට තම ජීවිතය, නීත්‍යානුකූල බිරිඳ හා දේපළ පිළිබඳ රක්ෂණ හිමිකමක් ඇත.

Griffith vs Fleming (1909) නඩුවේදී සෑම අයකුටම තම ජීවිතය සම්බන්ධයෙන් ද තම කලත්‍රයාගේ ජීවිතය සම්බන්ධයෙන් ද (විවාහක පාර්ශවකරු) රක්ෂණ හිමිකමක් ඇති බව තීරණය කර ඇත.

Dalby vs India & London life / assurance Co. (1854) නඩුවේදී ණයහිමියෙකුට තම ණයකරුගේ ජීවිතය සම්බන්ධයෙන් ණය වී ඇති ප්‍රමාණයට රක්ෂණ හිමිකමක් ඇති බව තීන්දු කර ඇත.

Hebden vs West (1863) නඩුවේදී දීර්ඝ කාලයක් සේවයෝජකයෙකු යටතේ සේවය කරන සේවකයන්ට තම ස්වාමියාගේ ජීවිතය පිළිබඳ රක්ෂණය හිමිකමක් ඇති බව අධිකරණය තීරණය කළේය.

රක්ෂණ හිමිකම සඳහා සම්පූර්ණ විය යුතු කරුණු

1. යම්කිසි විෂය වස්තුවක් පැවතිය යුතුය.
එය ජීවිතයක් හෝ දේපළක් විය හැක.
2. එහි විෂය වස්තුව පැවතීමෙන් ලාභයකුත් නැතිවීමෙන් අලාභයකුත් සිදුවිය යුතුය.
3. වගකීමට බැඳීම
උදා:- බස් රථයක ගමන් කරන මගියෙකුගේ ජීවිත පිළිබඳ බස් හිමියෙකුට වගකීමක් ඇති බැවින් බස් මගීන් සම්බන්ධයෙන් රක්ෂණ හිමිකමක් බස් හිමියාට ඇත.
4. නීත්‍යානුකූල අයිතියක් පැවතීම.
කෙනෙකුට නීත්‍යානුකූල අයිතියක් පවතින විෂය වස්තුවක් පිළිබඳව රක්ෂණ හිමිකමක් ඇත.
උදා:- කෙනෙකුට තමාට අයිති දේපළ රක්ෂණය කළ හැක.

2. හානිපූරණය / ප්‍රතිපූරණය

යම් දේපළකට හානියක් සිදු වූ විට එම හානිය සඳහා ප්‍රමාණවත් මුදලක් පමණක් වන්දි ගෙවීම මගින් රක්ෂිතයාව පූර්ණ තත්ත්වයකට පත් කිරීම මින් අදහස් වේ.

හානිපූරණ මූලධර්මයට අනුව සෑම විටම වන්දි ගෙවනු ලබන්නේ සිදු වූ අලාභයට සමාන මුදලක් පමණි. මේ නිසා රක්ෂණ ගිවිසුමක දී රක්ෂිතයාට ලාභ ලැබිය නොහැක. එහෙත් හානිපූරණ මූලධර්මය ජීවිත රක්ෂණ සහ පුද්ගල හදිසි අනතුරු රක්ෂණ සම්බන්ධයෙන් බලපෑමක් නොමැත. ජීවිතයක් යළි පණ ඉපදවිය නොහැකි නිසාත් අබලන් වූ ශරීර කොටස් කොතරම් උතසාහ කළත් යථා තත්ත්වයට පත් කළ නොහැකි නිසාත් හානිපූරණ මූලධර්මය ඉහත අංශ වලට බලනොපායි.

- සමරක්ෂණයකදී → සිදු වූ අලාභයට පමණක් වන්දි ගෙවයි.
- අධිරක්ෂණයකදී → සිදු වූ අලාභයට පමණක් වන්දි ගෙවයි.
- උාණරක්ෂණයකදී → දේපළේ සත්‍ය වටිනාකම හා රක්ෂිත වටිනාකම අතර අනුපාතිකව වන්දි ගෙවයි.

$$\text{ගෙවන වන්දිය} = \frac{\text{රක්ෂිත වටිනාකම}}{\text{සත්‍ය වටිනාකම}} \times \text{සිදු වූ අලාභය}$$

* මෙහිදී බොහෝ විට සිදු වූ අලාභයට වඩා අඩු මුදලක් වන්දි වශයෙන් ගෙවයි.

3. ආදේශනය ගෙවන පුද්ගල ආදේශනය

මින් අදහස් වන්නේ අතුරු මාර්ග කිහිපයකින් හානිය වෙනුවෙන් වන්දි ලබාගැනීමේ හැකියාව ඇති වීම ප්‍රබලතම මාර්ගය ක්‍රියාත්මක වී අනෙකුත් මාර්ග ඊට ආදේශ වීමත් සිදුවන බවයි.

මෙම මූලධර්මය ගොඩනගා ඇත්තේ හානිපූර්ණ මූලධර්මයට අනුව රක්ෂණීය ගිවිසුමකින් රක්ෂිතයාට ලාභ ලබාගැනීමට ඇති ඉඩකඩ අසුරාලීම සඳහාය.

මෙම මූලධර්මය ජීවිත සහ හදිසි අනතුරු රක්ෂණය සඳහා බලනොපායි.

රක්ෂණ ගිවිසුම් වර්ග / රක්ෂණ වර්ගීකරණය

ජීවිත රක්ෂණය

පුද්ගලයෙකුගේ ජීවිතයට ශරීර අංග වලට රක්ෂිත කාලසීමාව තුළදී නිශ්චිත වශයෙන්ම හානියක් සිදුවුවහොත් ඒ සඳහා වන්දි ලබා ගැනීමටත් එසේ හානියක් සිදුනොවුනහොත් ගෙවූ වාරික මුදල පොලියක් සමග ආපසු ලබාගැනීම සඳහාත් රක්ෂිතයා හා රක්ෂකයා අතර ඇතිවන ගිවිසුම ජීවිත රක්ෂණය නම් වේ.

ජීවිත රක්ෂණයේ අරමුණු.

- (i) යැපෙන්නන්ට සිදුවන ආර්ථික දුෂ්කරතා අවම කිරීමේ අරමුණ.
- (ii) රක්ෂිතයාගේ විශ්‍රාම කාලය මූල්‍ය පහසුකම් සහිතව ගත කිරීමේ අරමුණ.
- (iii) මුදල් ඉතිරි කිරීමේ අරමුණ.
- (iv) පුද්ගල හදිසි අනතුරු සඳහා වන්දි ලබාගැනීමේ අරමුණ.
- (v) රක්ෂිතයාගේ රෝහල් හා සැත්කම් ගාස්තු සඳහා වන්දි ලබාගැනීමේ අරමුණ.
- (vi) දරුවන්ගේ අධ්‍යාපනය, විවාහ දායාද වැනි අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම සඳහා

ජීවිතයක් ප්‍රාරක්ෂණය කිරීම

මෙහි අදහස යම් තැනැත්තෙකුගේ ජීවිත රක්ෂණ යෝජනා පත්‍රයක් රක්ෂකයා වෙත ඉදිරිපත් කළ විට ඔහු විසින් එහි ජීවිතය අවධානම භාර ගන්නවාද නැද්ද යන්න හා එසේ භාරගන්නේ නම් කවර කොන්දේසි යටතේ භාරගන්නේදැයි තීරණය කිරීමයි.

මෙය කොටස් 2 කට බෙදේ.

01. සම්මත ජීවිත හෙවත් පළමු පන්තියේ ජීවිත රක්ෂණය

මෙහි අදහස යම් තැනැත්තෙකුගේ ජීවිතය සාමාන්‍ය වාරික යටතේ හා විශේෂ කොන්දේසි වලින් තොරව රක්ෂණය කළ හැකි ජීවිත වේ.

උදා:- නිරෝගී සෞඛ්‍ය සම්පන්න පුද්ගලයෙකුගේ ජීවිතය.

02. උපසම්මත ජීවිත හෙවත් දෙවන පන්තියේ ජීවිත රක්ෂණය

යම් තැනැත්තෙකුගේ ජීවිතය සාමාන්‍ය වාරික හා කොන්දේසි යටතේ රක්ෂණය කළ නොහැකි නම් එය උපසම්මත ජීවිත වේ.

උදා:- යම් රෝගී තත්ත්වයක පෙළෙන තැනැත්තෙකුගේ ජීවිතය

ජීවිත රක්ෂණ ඔප්පුවක් ලබාගැනීමේ වාසි

- (i) රක්ෂිත කාලසීමාවකදී භානියක් සිදුවුවහොත් ගිවිසුමේ සම්පූර්ණ වටිනාකම වන්දි වශයෙන් ලබාගත හැක.
- (ii) රක්ෂිත කාලසීමාව තුළදී භානියක් සිදුනොවුනහොත් ගෙවූ වාරික මුදල් පොළී හා ලාභාංශ සමග ආපසු ලබාගත හැක.
- (iii) ජීවිත රක්ෂණ ඔප්පුව ඇපයට තබා ණය මුදලක් ලබාගත හැක.
- (iv) සුළු වාරික මුදලක් ගෙවීමෙන් ගිවිසුමේ කාලය අවසානයේදී එකවර විශාල මුදලක් ලබාගත හැකි වීම.
- (v) බැංකුවක මුදල් ඉතිරි කරනවාට වඩා වාසිදායක වීම.
එසේ වන්නේ පොළියට අමතරව ලාභාංශ ලැබීම නිසායි.
- (vi) ජීවිත රක්ෂණ ගිවිසුමක වාරික ආදායම් බද්දෙන් නිදහස් වීම.

ජීවිත රක්ෂණ ඔප්පුවක අනුග්‍රහක කාලය

මෙවැනි ඔප්පුවක් සඳහා ගිවිසුම ඇති කරගත් දින සිට වාරික මුදල් ගෙවීම දක්වා යම් කාලයක් ඉඩ දෙයි නම් එම කාලය අනුග්‍රහක කාලය ලෙස හැඳින්වේ.

නැතහොත් ජීවිත රක්ෂණ ඔප්පුවකට අදාළ වාරික මුදල් ගෙවීම ප්‍රමාද වීමේදී එකී ඔප්පුව ප්‍රාණවත්ව පවතින කාලය අනුග්‍රහක කාලයයි.

මෙම කාලය තුළදී රක්ෂිතයා මිය ගියහොත් රක්ෂකයා විසින් වන්දි ගෙවයි. එහෙත් එකී කාලය ඉකුත්වී රක්ෂණ ඔප්පුව අප්‍රාණික වූ විට රක්ෂිතයා මිය ගියහොත් රක්ෂකයා විසින් වන්දි ගෙවනු නොලැබේ.

ජීවිත රක්ෂණ ඔප්පුවක් අප්‍රාණික වූ විට රක්ෂිතයාට අනුග්‍රහක කළ හැකි විකල්ප මාර්ග

- (i) නැවත ප්‍රාණවත් කිරීම
එනම් මෙතෙක් නොගෙවා ඇති හිඟ රක්ෂණ වාරික මුදල් සියල්ල හා ඊට අදාළ ප්‍රමාද ගාස්තු එකවර ගෙවා නැවත රක්ෂණ ඔප්පුව ක්‍රියාකාරීත්වයට පත් කිරීම.
- (ii) ගෙවා නිමි ඔප්පුවක් බවට පත් කිරීම.
ඔප්පුව අප්‍රාණික වූ විට ඔප්පුවේ කාලය මෙතෙක් වාරික ගෙවූ කාලය දක්වාත් ඔප්පු වටිනාකම මෙතෙක් ගෙවූ වටිනාකම දක්වා අඩු කිරීමයි. මේ අයුරින් ගෙවා නිමි ඔප්පුවක් බවට පත් කරගත් විට මෙතෙක් ගෙවන ලද වාරික මුදල හා ඊට අදාළ පොළිය ආපසු ලැබෙන්නේ ඔප්පුවේ ගිවිසගත් සම්පූර්ණ කාලය අවසන් වූ පසුවයි.
- (iii) පවාරණ අගය ලබාගැනීම.
ජීවිත රක්ෂණ ඔප්පුව අප්‍රාණික වූ විට එය රක්ෂිතයා වෙත පවරා ඒ සඳහා රක්ෂිතයාට ලබාගත හැකි යම් මුදල් ප්‍රමාණයක් වේ නම් එය පවාරණ අගය ලබාගැනීම වේ. සාමාන්‍යයෙන් පවාරණ අගය ලෙස සලකන්නේ ඔප්පුව අප්‍රාණික වන තෙක් ගෙවන ලද වාරික මුදල් වලින් 1/3 කට සමාන වටිනාකමක් පවතී.

රක්ෂණ වර්ගීකරණය

1. ජීවිත රක්ෂණය (Life Insurance)

මින් අදහස් කරන්නේ පුද්ගලයෙකුගේ ජීවිතයට ශරීර අංග වලට රක්ෂිත කාලසීමාව තුළදී නිශ්චිත වශයෙන්ම හානියක් සිදුවුවහොත් ඒ සඳහා වන්දි ලබා ගැනීම සහ එසේ හානියක් සිදුනොවුනහොත් ගෙවූ වාරික මුදල් පොළියක් සමග ආපසු ලබාගැනීම සඳහාත් රක්ෂිතයා හා රක්ෂකයා අතර ඇතිවන ගිවිසුමකි.

ජීවිත රක්ෂණය අදාළ වන්නේ ආරක්ෂණ වර්ගයටයි. මෙම ජීවිත රක්ෂණය සඳහා සාමාන්‍ය රක්ෂණයට අදාළ හානිපූර්ණය, ආදේශනය, දායකත්වය වැනි මූලධර්ම බලපාන්නේ නැත.

2. ගිනි රක්ෂණය (Fire Insurance)

ලන්ඩන් නුවර වර්ෂ 1696 දී හටගත් මහා ගින්න නිසා ගින්නෙන් සිදුවන පාඩු අදාළ මකා ගැනීමට රක්ෂණ ක්‍රමයක ඇති අවශ්‍යතාවය මතුවිය. මෙහිදී රක්ෂිතයාගේ නොසැලකිල්ල හේතු කොටගෙන හටගනු ලැබූ ගින්නකින් වන අලාභයද හානිපූර්ණය කරනු ඇත.

Harris Va Pollard නඩුවේදී H තම ස්වර්ණාභරණ පෝරණුවේ ගල් අඟුරු යට සඟවා තබන ලදී. පසුව මේ පිළිබඳව අමතක වී ඇය පෝරණුවට ගිනි ඇවිලූ නිසා ස්වර්ණාභරණ වලට හානි සිදු විය. මේ සම්බන්ධව පැවති නඩුවේදී අධිකරණය තීරණය කළේ සිදුවූ අලාභය රක්ෂකයා වෙතින් අයකර ගත හැකි බවයි.

ගිනි රක්ෂණය යටතේ රක්ෂණය කළ හැකි අවධානම්.

- (i) ගිනි ගැනීම නිසා සිදුවන අලාභ
- (ii) පිපිරීම නිසා සිදුවන අලාභ
- (iii) අකුණු වැදීම නිසා සිදුවන හානි
- (iv) ගින්න නිසා ඇතිවන ආනුශාංගික අලාභ (වෙනත් අලාභ)

මීට අමතරව ගැටුම් වලින් වන හානි භූමිකම්පා, ලැව්ගිනි, සුළි සුළං, කැරලි කෝලහාල යනාදිය තුළින් ඇතිවන අලාභ ආවරණය කරගැනීම සඳහා අතිරේක වාරික මුදලක් ගෙවීම කළ යුතු වේ. එවිට ගිනි රක්ෂණ ඔප්පුව යටතේම එම අවදානම් ආවරණය කරගත හැකිය.

ගිනි රක්ෂණය යටතේ නිකුත් කරන රක්ෂණ ඔප්පු වර්ග.

- (i) පුද්ගලික නිවාස පරිශ්‍ර ගිනි රක්ෂණ ඔප්පු
- (ii) ව්‍යාපාර පරිශ්‍ර ගිනි රක්ෂණ ඔප්පු
- (iii) කර්මාන්ත පරිශ්‍ර ගිනි රක්ෂණ ඔප්පු
- (iv) ගොඩනැගිලි කරුවන්ගේ සියළු අවදානම් ගිනි රක්ෂණ ඔප්පු
- (v) ආනුශාංගික අලාභ ගිනි රක්ෂණ ඔප්පු

එනම් ගින්නක් හේතුකොට ගෙන යම් ව්‍යාපාරයක් යම් කාලයක් තුළ වසා දැමීම නිසා එහි කාලය තුළ උපයාගත හැකිව තිබූ ලාභ අහිමිවීමෙන් සිදුවන අලාභ ආවරණය කර ගැනීම සඳහා ලබාගත හැකි රක්ෂණ ආවරණයයි.

3. මෝටර් රථ රක්ෂණය (Motor Vehicle Insurance)

අනතුරකදී මෝටර් රියට එහි ප්‍රවාහනය කළ මගීන් හා භාණ්ඩ වලට තුන්වෙනි පාර්ශවයේ ජීවිත හා දේපළ වලට සිදුවිය හැකි අලාභ සඳහා වන්දි ලබාගැනීමට රක්ෂකා හා රක්ෂිතයා අතර ඇතිවන ගිවිසුමකි.

1951 අංක 14 දරණ මෝටර් රථ පනත යටතේ මෝටර් රථ රක්ෂණය කිරීම අනිවාර්ය කර තිබේ. මේ නිසා අවම වශයෙන් තෙවන පාර්ශවයේ රක්ෂණයක් හෝ නොමැතිව මෝටර් රථයක් පැදවීම තහනම් වේ. එසේ කලහොත් එවැනි අය අපරාධ වගකීමකට යටත් කළ හැකි වරදක් සිදු කරයි. එසේම එබදු විටකදී සිදුවන අනතුරකදී තුන්වෙනි පාර්ශවයට සිදුවන අලාභ සඳහා පෞද්ගලිකව වන්දි ගෙවීමට වාහනය පැද වූ අයට සහ එහි ලියාපදිංචි අයිතිකරුට සිදු වේ.

මෝටර් රථ රක්ෂණය යටතේ නිකුත් කරන රක්ෂණ ඔප්පු වර්ග.

1) සම්පූර්ණ වගකීම් සහිත රක්ෂණ ඔප්පුව (විස්තීර්ණ රක්ෂණ ඔප්පුව) (Full Insurance)

මෝටර් රථ වලට අදාළව සිදුවිය හැකි සියළුම අවදානම් ආවරණය කරමින් ලබාගත හැකි රක්ෂණ ඔප්පුවකි. එම අංග මෙසේ ය.

- (i) තුන්වන පාර්ශවයේ ජීවිත හා ශරීර අංග වලට සිදුවන හානි.
- (ii) තුන්වන පාර්ශවයේ දේපළ වලට සිදුවන හානි.
- (iii) මෝටර් රථයට සිදුවන හානි.
- (iv) එහි ගමන් කළ මගීන්ට සිදුවන හානි.
- (v) එහි ප්‍රවාහනය කළ භාණ්ඩ වලට සිදුවන හානි.

2) අවම තෙවන පාර්ශව රක්ෂණ ඔප්පුව (Third Party Insurance)

මෝටර් රථ පනතට අනුව යම් මෝටර් රියක් මහමග ධාවනය කිරීම සඳහා අවම වශයෙන් අනිවාර්යෙන්ම ලබාගත යුතු රක්ෂණ ඔප්පු වර්ගය මෙයයි. මෙමගින් තුන්වන පාර්ශවයේ ජීවිත වලට ශරීර අංග වලට හා දේපළ වලට සිදුවන හානි පමණක් වන්දි ගෙවයි.

3) තෙවන පාර්ශව ගිනි හා සොරකි රක්ෂණ ඔප්පුව

මෙමගින් මෝටර් රථ අනතුරකදී තුන්වන පාර්ශවයේ අයට රක්ෂණ හිමිකම් ලැබෙනවාට අමතරව හදිසියේ මෝටර් රථ ගිනි ගැනීම හා සොරකම් කිරීම නිසාත් සිදුවිය හැකි අලාභ ආවරණය වනු ඇත.

මීට අමතරව පහත දැක්වෙන රක්ෂණ වර්ගද දක්නට ලැබේ.

1. හදිසි අනතුරු රක්ෂණය

අනපේක්ෂිත සිද්ධියක් නිසා සිදුවන අනතුරු වලදී පුද්ගලයින්ට ඔවුන්ගේ ශරීර අංග වලට දේපළ වලට සිදුවන අලාභ ආවරණය කරමින් ලබාගත හැකි රක්ෂණ ඔප්පු වර්ගයකි. මේ යටතේ ලබාගත හැකි රක්ෂණ ඔප්පු වර්ග කීපයකි.

- (i) මහජන වගකීම් රක්ෂණය
- (ii) නිෂ්පාදන වගකීම් රක්ෂණය
- (iii) වෘත්තීය වගකීම් රක්ෂණය
- (iv) කම්කරු වන්දි රක්ෂණය
- (v) ගෙවල් බිඳුම් රක්ෂණය

2. කෘෂි රක්ෂණය (Agricultural Insurance)

කෘෂි කර්මාන්තයේදී ගොවීන්ගේ වගා වලට සිදුවන අලාභ හානි සහ සත්ව පාලනයේදී සිදුවිය හැකි අලාභ හානි ආවරණය කරමින් ක්‍රියාමාර්ග රක්ෂණ වර්ගයකි. කෘෂි කර්මාන්තයට පුද්ගලයන්ව පෙළඹීම වැඩි වර්ධනය කිරීම සඳහා මෙම රක්ෂණ යෝජනා ක්‍රමය හඳුන්වා දී ඇත.

3. අපනයන ණය රක්ෂණය

ආනයනකරුවන්ට විදේශ ගැණුම්කරුවන්ගෙන් ලැබිය යුතු මුදල් නොලැබී යාමේ අවදානම හා වාණිජ බැංකු අපනයනකරුවන්ට සපයා ඇති ණය මුදල් ආපසු අයකර ගැනීමේ අවදානම යන දෙවර්ගයම ආවරණය කිරීම සඳහා ක්‍රියාත්මක වන රක්ෂණ යෝජනා ක්‍රමයකි.

4. ප්‍රතිරක්ෂණය (Re-Insurance)

යම්කිසි රක්ෂිතයෙක් වන රක්ෂණය කරනු ලැබූ දේපළක් හෝ ජීවිතයක් එම රක්ෂකයා විසින් එකී විෂය වස්තුව නැවතත් වෙනත් රක්ෂිතයකු වෙත රක්ෂණය කිරීම ප්‍රතිරක්ෂණයයි.

උදා:- ශ්‍රී ලංකා රාහි නැව ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ සංස්ථාවේ රක්ෂණය කර ඇති විට එම සංස්ථාව විසින් එම නැවම බ්‍රිතාන්‍යයේ ලොයිඩ්ස් රක්ෂණ සමාගම වෙත නැවත රක්ෂණය කිරීම ප්‍රතිරක්ෂණය වේ.

5. ද්විත්ව රක්ෂණය

යම් විෂය වස්තුවක් රක්ෂණ සමාගම් 2 ක් යටතේ රක්ෂණය කිරීම මේ නමින් හැඳින් වේ. මෙවැනි විටකදී රක්ෂණ දේපළට අලාභයක් සිදුවූ විට වන්දි ගෙවන්නේ එම රක්ෂණ සමාගම් 2කම එකට දායක වීම තුළින් සත්‍ය වශයෙන්ම සිදුවූ අලාභයට සමාන මුදලක් පමණි.

6. ප්‍රාරක්ෂණය

යම් විශාල වටිනාකමකින් යුත් දේපළක් රක්ෂකයන් කීපදෙනෙකු යටතේ රක්ෂණය කර ඇති විටකදී එක් එක් රක්ෂකයා විසින් භාරගත් කොටස රක්ෂණ ඔප්පුවේ පහළින් පහළ ලියනු ලැබේ. එය ප්‍රාරක්ෂණයයි.

රක්ෂණය (Insurance)	ආරක්ෂණය (Assurance)
(i) අවදානම අවිනිශ්චිත වේ.	(i) අවදානම නිශ්චිතයි.
(ii) සාපේක්ෂ වශයෙන් රක්ෂණ ගිවිසුමේ කාලය කෙටි කාලීන වේ.	(ii) රක්ෂණ ගිවිසුමේ කාලය දිගුකාලීන වේ.
(iii) ජීවිත රක්ෂණය හැර අනෙක් සියළු හානි රක්ෂණ අයත් වේ.	(iii) ජීවිත රක්ෂණය යනු ආරක්ෂණයකි.
(iv) ගෙවූ වාරික මුදල් ආපසු නොලැබේ.	(iv) ගෙවූ වාරික මුදල් පොළී සමග ආපසු ලැබේ.
(v) රක්ෂණය සිදුකරන්නේ දේපළ වටිනාකම දක්වා පමණි.	(v) ඕනෑම වටිනාකමකට රක්ෂණය කළ හැක.
(vi) හානිපූරණය ආදේශනය දායකත්වය යන මූලධර්ම අදාළ වේ.	(vi) එම මූලධර්ම අදාළ නොවේ.
(vii) ඇප තැබිය නොහැක.	(vii) ඇප තැබිය හැක.
(viii) ලාභ ලැබිය නොහැක.	(viii) ලාභ ලැබිය හැක.

කුලී සින්නක්කර නීතිය Hire Purchase Law

මෙම නීතිය පාලනය වන්නේ 1982 අංක 29 දරණ පාරිභෝගික ණය පනත මගිනි. මූලික වශයෙන් කුලී සින්නක්කර ගිවිසුමක් පාර්ශවයන් 2කින් සමන්විත වේ.

1. කුලියට ගන්නා (Purchaser)
2. අයිතිකරු (මූල්‍ය දායකය)

මෙහිදී පාරිභෝගික භාණ්ඩ එකවර මුදල් ගෙවා මිලදී ගැනීමට නොහැකි පුද්ගලයින් මූලික වශයෙන් මුදලක් ගෙවා අදාළ භාණ්ඩයේ භුක්තිය ලබාගනී. මෙහිදී අදාළ වංචල දේපළේ පරම අයිතිකරු (Absolute owner) වන්නේ භාණ්ඩය කුලියට දෙන ආයතනයයි. එම භාණ්ඩය පරිභෝජනය කිරීමේ අයිතිය පමණක් පාරිභෝගිකයාට හිමි වේ. එම භාණ්ඩයේ වටිනාකම පොළියද සමග පහසු ගෙවීමේ ක්‍රමයට වාරික වශයෙන් සම්පූර්ණ වශයෙන් ගෙවා නිම කළ පසුව භාණ්ඩයේ පරම අයිතිය පාරිභෝගිකයාට හිමි වේ. පිට පිට වාරික 3 ක් නොගෙවා සිටියහොත් අදාළ කුලී සින්නක්කර ගිවිසුම ඒකපාර්ශ්‍යිකව අවසන් කිරීමට පරම අයිතිකරුට හැකියාව ඇත.

1982 අංක 29 දරණ පාරිභෝගික ණය පනතේ 31 වන වගන්තිය මගින් කුලී සින්නක්කර ගිවිසුමක් යනු කුමක් දැයි හඳුන්වා දී ඇත. එය මෙසේය.

- 31 (අ) - කිසියම් භාණ්ඩයක හෝ භාණ්ඩයක අයිතිකරු විසින් එකී භාණ්ඩයේ වටිනාකම කිසියම් වාරික ගෙවීමේ පහසුව මත ගෙවීමේ එකඟතාවය මත කිසියම් පුද්ගලයෙකුට ලබා දීමයි.
- 31 (ආ) (i) - ඒ අනුව අයිතිකරුගෙන් භාණ්ඩයේ භුක්තිය ඉල්ලා සිටින පාර්ශවයට එය තමාගේ භාවිතයට ගැනීම සඳහා අදාළ ගිවිසුමට අනුව රැගෙන යා යුතුය.
- (ii) - එසේ භුක්තිය ලබාගන්නා තැනැත්තාට අදාළ භාණ්ඩයේ සම්පූර්ණ අයිතිය හිමිවන්නේ වාරික ගෙවීමේ ක්‍රමය යටතේ ගෙවිය යුතු අවසන් වාරිකය ද ගෙවා නිම කිරීමෙන් පසුවයි.

කුලී සින්නක්කර ගිවිසුමක් සම්බන්ධයෙන් සම්පූර්ණ කළ යුතු මූලික අවශ්‍යතා (පනතේ 3 වන වගන්තිය යටතේ)

- i. කුලී සින්නක්කරු ක්‍රමයට යම් පුද්ගලයකුට භුක්තිය භාරදෙන භාණ්ඩයක නියමිත මිල සඳහන්ව තිබීම අත්‍යාවශ්‍ය වේ.
- ii. එම භාණ්ඩය ගිවිසුමට එළඹීමට කළින් මැනවින් පරීක්ෂා කිරීමේ අයිතිවාසිකම එකී භාණ්ඩය ලබාගන්නා තැනැත්තාට හිමි වේ.
- iii. අදාළ කුලී සින්නක්කර ගිවිසුම තුළ එම භාණ්ඩයේ කුලී සින්නක්කර මිල එහි නියම මිල වාරික ගෙවිය යුතු දිනය එක් වාරිකයකට ගෙවිය යුතු මුදල සහ අදාළ වාරික නොගෙවුවහොත් කුමක් සිදුවේද යන්න මෙන්ම වාරික ගෙවා අවසන් කළ යුතු දිනය ආදී විස්තර අනිවාර්යෙන්ම අන්තර්ගත විය යුතුය.
- iv. මෙවැනි ගිවිසුමකට එළඹීමෙන් පසුව අදාළ කුලී සින්නක්කර ගිවිසුමේ පිටපතක් එම භාණ්ඩය අලෙවි කරන ආයතනය හෝ තැනැත්තා විසින් එකී භාණ්ඩය ගෙන ගිය තැනැත්තා වෙත දින 14ක් ඇතුළත යැවිය යුතු බව.

පාරිභෝගික ණය පනතේ 4 වන වගන්තිය යටතේ කුලී සිත්තක්කර ගිවිසුමට අදාළ කොන්දේසි.

- i. මෙම නීතිය යටතේ භාණ්ඩයක් ලබාගන්නා තැනැත්තෙකුට එහි භුක්තිය බාධාවකින් තොරව පවත්වාගෙන යාමට ඇති අයිතිය සම්බන්ධයෙන් වොරන්ටියක් (ප්‍රතිඥාභාරයක්) තිබිය යුතුය.
- ii. අදාළ භාණ්ඩය ලබාගන්නා අයට ඊට අදාළ අවසන් වාරිකය ගෙවීමෙන් පසු එහි අයිතිය තමා වෙත මාරු වීමෙන් අනතුරුව එය විකිණීමේ අයිතිවාසිකම ඔහුට තිබිය යුතුය.
- iii. භාණ්ඩයේ අයිතිය මාරුවන අවස්ථාවේ එයට කිසිදු තුන්වන පාර්ශවයකින් බාධා සිදුනොවන බවට භාණ්ඩය කුලියට දෙන්නා වග බලාගත යුතුය.
- iv. අදාළ භාණ්ඩය හෝ භාණ්ඩ වෙළඳමය තත්ත්වයෙන් සහ ගුණයෙන් පොහොසත් එකක් විය යුතුය.
- v. අදාළ භාණ්ඩ එය ලබාගන්නා තැනැත්තා සමගින් බලාපොරොත්තු වන සාධාරණ අවශ්‍යතාවය සම්පූර්ණ කරන්නන් විය යුතුය. එහෙත් භාණ්ඩයේ අයිතිකරු අදාළ භාණ්ඩය එය ලබාගන්නා විසින් පරීක්ෂා කරන අවස්ථාවේ දක්නට නොලැබුණු දෝෂයක් සම්බන්ධයෙන් වගකිව යුතු නොවේ.

කිසියම් කුලී සිත්තක්කර ගිවිසුමක් එහි සඳහන් නියමිත කාලසීමාවට පෙර අවසන් කිරීමට අදාළ භාණ්ඩය ලබාගන්නා තැනැත්තාට අවශ්‍ය නම් ඒ බව භාණ්ඩයේ අයිතිකරුට අවශ්‍ය දින සිට දින 14කට පෙර දැක්විය යුතුය. එවිට එතෙක් ගෙවා ඇති වාරික වල මුළු එකතුව ගෙවිය යුතු ගණනක් අඩු කර ගෙවිය යුතු ඉතිරි මුදල අදාළ භාණ්ඩයේ හිමිකරු විසින් පනතේ ප්‍රතිපාදන වලට අනුකූලව නිවේදනය කරනු ලැබේ. මේ බව පනතේ 8 (1) වගන්තියේ දැක්වේ.

අයිතිකරුගේ අයිතිවාසිකම්

කුලී සිත්තක්කර නීතියට අනුව කුලියට ගන්නා විසින් එකඟ වූ පහසු ගෙවීමේ වාරික නිසි පරිදි නොගෙවා පැහැර හැරියොත් අදාළ ගිවිසුම අවසන් කිරීමේ අයිතිවාසිකම භාණ්ඩයේ අයිතිකරුට ඇත. එසේම කුලී ගැනුම්කරු මුලින් ගෙවූ තැන්පතු මුදල තමා වෙත තබාගැනීමට ද අයිතිවාසිකම ඇත.

එපමණක් නොව අදාළ භාණ්ඩ කුලී ගැනුම්කරුගෙන් ආපසු ලබාගැනීමටත් ගිවිසුම කඩ කිරීම වෙනුවෙන් වන්දි ලබාගැනීමටත් කුලී දීමනාකරුට හැකියාව ඇත. එසේම තම අයිතිවාසිකම් වෙනත් අයකුට පැවරීමේ හැකියාව ද ඇත.

කුලියට ගන්නාගේ අයිතිවාසිකම්

- (i) කුලී සිත්තක්කර ගිවිසුමේ කාලය අවසන් වීමට පෙර අදාළ භාණ්ඩ ලබාගැනීමේ අයිතිය ඇත.
- (ii) අදාළ ගිවිසුම ඕනෑම අවස්ථාවක අවසන් කිරීමේ අයිතිය ඇත.
- (iii) කුලියට ගන්නාට අදාළ ගිවිසුමට තම අවශ්‍යතා ඇතුළත් කිරීමේ හැකියාව ඇත.
- (iv) කුලියට දෙන්නා විසින් කුලී ගැනුම්කරුගෙන් ආපසු ලබාගත් භාණ්ඩය විකිණීමෙන් ලැබෙන මුදලින් ආපසු අයකරගත යුතු මුදලට වඩා වැඩි මුදලක් අයකර ඇත්නම් එම මුදල තමා වෙත අයකර ගැනීමේ අයිතිවාසිකම ඇත.

කල්බදු මූල්‍යකරණය (Leasing)
2000/56 කල්බදු මූල්‍යකරණ පනත

Leasing යනුවෙන් හඳුන්වනු ලබන කල්බදු මූල්‍යකරණය ලෝකයේ පළමු ලිසින් සමාගම වන මිරින් ඇන්ඩ් බැගන්ඩ් විසින් 1855 දී ආරම්භ කරන ලදී. එදා සිට අද දක්වා කල්බදු ක්‍රමය ලොව අතිශය ජනප්‍රිය වී ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ කල්බදු නීතිය 2000 අංක 56 දරණ කල්බදු මූල්‍යකරණ පනතෙන් පාලනය වේ. කල්බදුකරණයේ මූලික සංකල්පය වන්නේ ලාභ උපයාගනු ලබන්නේ යම් වත්කමක අයිතිය මගින් නොව භාවිතය මගින් බවයි. කල්බදු යනු ව්‍යාපාරික වත්කමක් හෝ ඉඩම් කොටසක් වැනි අයිතමයක් අයිතිකරු විසින් වෙනත් තැන්පතු වකට යම් නිශ්චිත කාලපරිච්ඡේදයක් තුළ කුලියක් සඳහා භාවිතා කිරීමට අවසර ලබාදෙන ගිවිසුමකි.

බද්දට දෙන ලද වත්කමේ අයිතිකරු බදු දීමනාකරු වන අතර වත්කම භාවිතා කරන්නා බදු ගැනුම්කරු වේ.

කල්බදු ක්‍රමයේ ප්‍රධාන ලක්ෂණ.

1. වත්කමේ පරම අයිතිය යැයි කියනු ලබන නෛතික අයිතිය බදු දීමනාකරු වෙත තබා ගනී. ගිවිසුමක් බදු වාරික ගෙවීම මත නිශ්චිත කාලපරිච්ඡේදයක් තුළ වත්කම භුක්ති විඳීමේ සහ භාවිතා කිරීමේ අයිතිවාසිකම බදු ගැනුම්කරුට තිබේ. ව්‍යවස්ථාපිත වශයෙන් මෙයට ලියාපදිංචි කළ අයිතිය යැයි කියනු ලැබේ.
2. වත්කම භාරගැනීමෙන් පසුව ආරම්භක කාලපරිච්ඡේදය තුළ ගිවිසුම අවලංගු කිරීමට බදු ගැනුම්කරුට නොහැකි වේ. ආරම්භක කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේදී ගිවිසුම 2 වන කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා අළුත් කරනු හෝ අළුත් නොකරනු ලැබිය හැක. නැතහොත් බදු දීමනාකරු වෙත ආපසු යැවීමට හෝ බදු ගැනුම්කරු විසින් බදු දීමනාකරුගෙන් මිලට ගැනීමට හැකි වේ.

කුලී ගැණුම්කරුගේ වගකීම

1. කුලී සින්නක්කර ගිවිසුමේ සියලු කොන්දේසි වලට අනුව කටයුතු කළ යුතුය.
2. කුලියට ගත් භාණ්ඩයේ ආරක්ෂාව හා පැවැත්ම සහ වගකීම කුලී ගැණුම්කරු භාරගත යුතුය.
3. අදාළ භාණ්ඩ ලබාගෙන සිටින ස්ථානය කුලී ගැණුම්කරු විසින් අයිතිකරුට දැන්විය යුතුය.
4. වංචනික ලෙස හෝ කුට ලෙස වාරික ගෙවා නිම කිරීමට පෙර කුලියට හෝ භාණ්ඩ පිටතට විකිණීම හෝ බැහැර කිරීමට කටයුතු නොකළ යුතුය.
5. අදාළ භාණ්ඩය භාවිත නොකර සිටීමෙන් එහි භාණ්ඩයකට හානි සිදුවුවහොත් ඊට කුලී ගැණුම්කරු විසින් අයිතිකරුට වන්දි ගෙවිය යුතුය.

කුලියට ගන්නාගේ ඇපකරුවන්

කුලියට ගන්නා විසින් භාරගෙන ඇති ගෙවීම් සහ කාර්ය සාධනය පිළිබඳව බැඳීම් තුන්වන පාර්ශව ඇපකරු විසින් තහවුරු කරනු ලැබිය යුතුය. මෙය සිදුකරන්නේ වෙනමම ගිවිසුමක් හෝ බොහෝ විට කුලී සන්නක්කර ගිවිසුමේම පිටසන් කරනු ලබන ඇප කොන්දේසියක් මගිනි. එබඳු අවස්ථාවලදී කුලියට ගන්නා ගෙවීම් පැහැර හැරියොත් ඒවා ඇපකරුවන්ගෙන් පවා අයකර ගැනීමට හිමිකමක් අයිතිකරුට (මූල්‍ය සමාගමට) තිබේ.

කල්බදු ක්‍රමයේ වාසි

1. බදු දීමනාකරුට (බැංකු වලට, මූල්‍ය ආයතන වලට ලැබෙන වාසි)

- i. කල්බදු ක්‍රමය බොහෝ ගනුදෙනුකරුවන්ට අවශ්‍ය වන මූල්‍ය සේවා එකට ගොනු කිරීම සම්බන්ධයෙන් වැදගත් වේ.
- ii. වත්කමට තිබෙන සම්පූර්ණ හිමිකාරීත්වය (Absolute ownership) නිසා මූල්‍ය අවධානම අඩු කිරීම
- iii. කල්තියා ගෙවනු ලබන බදු වාරික නිසා අවදානම අඩු වන අතර බදු දීමනාකරුට පොළියෙන් නිදහස් අරමුදල්ද ලැබේ.
- iv. බදු දීමනාකරුට පොළී ආදායමක් ලැබේ.
- v. බදු ගැණුම්කරු ගිවිසුම කඩකලොත් සන්තකය ආපසු ලබා ගැනීමේ පහසු කාර්ය පටිපාටියක් තිබීම.
- vi. වත්කම පිළිබඳව ප්‍රාග්ධන දීමනාව බදු දීමනාකරු විසින් ඉල්ලා සිටිය හැකි බැවින් බදු ප්‍රතිලාභ ලැබේ.
- vii. බදු අයකිරීම්, කල්බදු ගිවිසුමේ කාලපරිච්ඡේදයේ ආරම්භක යෙදීම කල්තියා අයකර ගැනීම.
- viii. අවසානයේදී ලැබෙන පැවරුම් ගාස්තුව බදු දීමනාකරුට අතිරේක ආදායමක් වේ.

2. බදු ගැණුම්කරුට ලැබෙන ප්‍රතිලාභ

- i. වත්කමේ මිල සම්බන්ධයෙන් 70% ක කල්බදු පහසුකම් ලබාගත හැකි වීම. (2016 ට පෙර මෙම ප්‍රමාණය 100% ක්ම තිබිණි)
- ii. එම නිසා බදු ගැණුම්කරුගේ සාධාරණ ප්‍රාග්ධනය වෙනත් ව්‍යාපාරික කටයුතු සඳහා භාවිත කළ හැකි වීම.
- iii. වත්කමේ සම්පූර්ණ හිමිකාරීත්වය බදු දීමනාකරු සතුවන හෙයින් අඩු සුරැකුමක් හෝ ඇප අවශ්‍යතා තිබීම.
- iv. ණයවලට වඩා පහසුවෙන් හා කඩිනමින් මෙම පහසුකම ලබාගත හැකිවීම.
- v. බදු වාරික වූ කුලී ආදායමෙන් අයකළ යුතු වියදම් වේ. ණය සම්බන්ධයෙන් නම් අයකර ගතහැක්කේ පොළිය පමණි. ඒ අනුව අයබදු ගෙවීම් ද අඩු වේ.
- vi. ස්ථාවර ණයවාරික මගින් උද්ධමනයෙන් ආරක්‍ෂාවක් සැලසේ.

(ලිඕං) කල්බදු ක්‍රම වර්ගීකරණය

1. මූල්‍ය කල්බදු (Finance Leasing)

මෙහිදී බදු දීමනාකරු බදු ගැණුම්කරුට අදාළ වත්කම පිළිබඳ සියලු වගකීම් සහ අවදානම් කල්බදු ගැණුම්කරුට පවරයි. වත්කමේ සම්පූර්ණ හිමිකාරීත්වය දීමනාකරුට තිබෙන අතර එහි අයිතිය ගැණුම්කරුට මාරුවන්නේ වත්කමෙහි ආර්ථිකමය වටිනාකම යම්තාක් දුරකට ක්‍ෂය වූ පසුවයි. එනම් සියළු වාරික ගෙවා නිම කිරීමෙන් පසුවයි.

2. මෙහෙයුම් කල්බදු (Operation Leasing)

මෙහිදී වත්කමෙහි වගකීම් සහ අවධානම් ගැණුම්කරුට නොපැවරෙන අතර ඒ සියල්ල සමග සම්පූර්ණ හිමිකාරීත්වය ද බදු දෙන්නෙකුගේ වර්තයට අමතරව වත්කම භාවිතා කිරීමේදී අවශ්‍ය වන අමතර සේවා සැපයීමට ද පෙළඹේ.

උදා:- ශබ්ද විකාශන හා සංගීත භාණ්ඩ ලීසිං ක්‍රමයට ලබාගත් විට ඒවා නියම කලට සර්විස් කිරීමට ද තාක්ෂණික කාර්මිකයන් දීමනාකරු විසින් එවනු ලබයි.

3. සෘජු කල්බදු (Direct Leasing)

මෙය ඉතා සාමාන්‍ය ලීසිං ක්‍රමයයි. මෙහිදී වත්කමේ පූර්ණ අයිතිය දීමනාකරු සතු වන අතර නිසි පරිදි වාරික නොගෙවුවොත් අදාළ වත්කම් අත්පත් කරගැනීමේ අයිතිය ද දීමනාකරු සතු වේ.

මීට අමතරව ජාත්‍යන්තර ලීසිං, ගෞරවය ලීසිං, ඒකපාර්ශවික ආයෝජන ලීසිං, පදිංචි අගය සහිත කල්බදු හෙවත් ලීසිං වැනි ක්‍රම තවත් ගණනාවක් ඇත.

වර්තමානයේ කල්බදු හෙවත් ලීසිං පහසුකම් ලබාදෙන මූල්‍ය ආයතනය හා බැංකු රැසක් ශ්‍රී ලංකාවේ දැකිය හැකි අතර පසුගිය දශ සම්මත කරන ලද 2016 වසර සඳහා වන විසර්ජන පනත (අයවැය) මගින් සම්පූර්ණ ලීසිං පහසුකම (100%) ලබාදීමට තිබූ හැකියාව 70% දක්වා අඩු කරනු ලැබ තිබේ. ඒ අනුව කිසියම් වාහනයක් හෝ යන්ත්‍රෝපකරණයක් කල්බදු ක්‍රමයට ලබාගන්නා තැනැත්තෙකු අදාළ වත්කමේ වටිනාකමින් 30% මූලික ගෙවීමක් කළ යුතුය.

එසේම බැංකු වලින් ලීසිං ලබාදීමේ පහසුකම ඉවත් කිරීමට ද එම පහසුකම කල්බදු මූල්‍යායතන වලට පමණක් පැවරීමට ද ඉහත කී පනතින් යෝජනා කර තිබේ.